

Regionální politika a regionální rozvoj v ČR.

Regionální politika - úvod

- Původ v 30. letech 20. stol v Anglii v souvislosti s ekonomickou krizí, po 2. sv. v. – Francii, Itálie (konec 40. let), 50. – 60. léta Německo a další Z evropské země
- 2 způsoby pojetí:
 - **Konvergenční** – přirozenou základní tendencí RR je vyrovnávání rozdílů mezi regiony
 - **Divergenční** – v průběhu vývoje dochází spíše k dalšímu zvětšování meziregionálních rozdílů
- Cíle RP:
 - Podpora v oblastech s vysokou dlouhodobou nezaměstnaností
 - Omezení další expanze přetížených aglomerací
 - Snížení meziregionálních rozdílů a tím pomoci makroekonomické stabilitě
 - Zastavení migrace motivované pracovními důvody
 - Dosažení vyššího tempa růstu, plné využití pracovních sil
 - Větší rovnoměrnost v rozmístění ekonomických aktivit
 - Uvedení regionů na samostatnou růstovou dráhu
 - Udržování/posilování regionální identity a kultury

Vývoj regionální politiky v ČR

- Po r. 1989 věnována RP malá pozornost (řešení jiných problémů)
- V červnu 1992 – schváleny **Zásady regionálního rozvoje**, v r. 1998 – nové
- Jinak do r. 1996 RP na okraji zájmu, omezena jen na podporu SMP prostřednictvím lepšího přístupu k úvěrům
- Od r. 1996:
 - Postupná aktivizace RP – díky možnému vstupu do EU (vnější faktor)
 - Nárůst meziregionálních rozdílů v SE rozvoji (Ostravsko, Ústecko...) – vnitřní faktor
 - Vznik **Ministerstva pro místní rozvoj** + posílení regionálních odborů na okresních úřadech

Regionální rozvoj v ČR (1)

- R. 22. 6. 2000 schválen **zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje**
 - Stanovil podmínky pro poskytování podpory reg. rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje a stanovil působnost správních úřadů, krajů a obcí, vytvořil podmínky pro koordinaci realizaci hospodářské a sociální soudržnosti
- **Region** – územní celek, který je vymezen pomocí administrativních hranic krajů, okresl, obcí nebo sdružení obcí, jejichž rozvoj je podporován pomocí zákona 248/2000
- **Strategie regionálního rozvoje** – střednědobý dokument na období 3–7 let, který formuluje přístup státu k podpoře reg. rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje
 - platná Strategie regionálního rozvoje České republiky platná pro období 2007–2013
 - schválená Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2014–2020

Regionální rozvoj v ČR (2)

- MMR navrhlo vymezit státem podporované regiony (od r. 2006)
- Od r. 2010 vymezení:
 - Regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností
 - Strukturálně postižené regiony
 - Hospodářsky slabé regiony
- Svoje území mohou podporovat i kraje a obce ze svých prostředků

Regionální rozvoj v ČR (3)

- Od r. 2014 vymezení v SRR:

- HOSPODÁŘSKY PROBLÉMOVÉ REGIONY

- (nadprůměrná míra nezaměstnanosti, nízká životní úroveň, nízký stupeň ekonomické výkonnosti, nízký průměrný příjem obyvatel a nepříznivý demografický vývoj)

- OSTATNÍ REGIONY

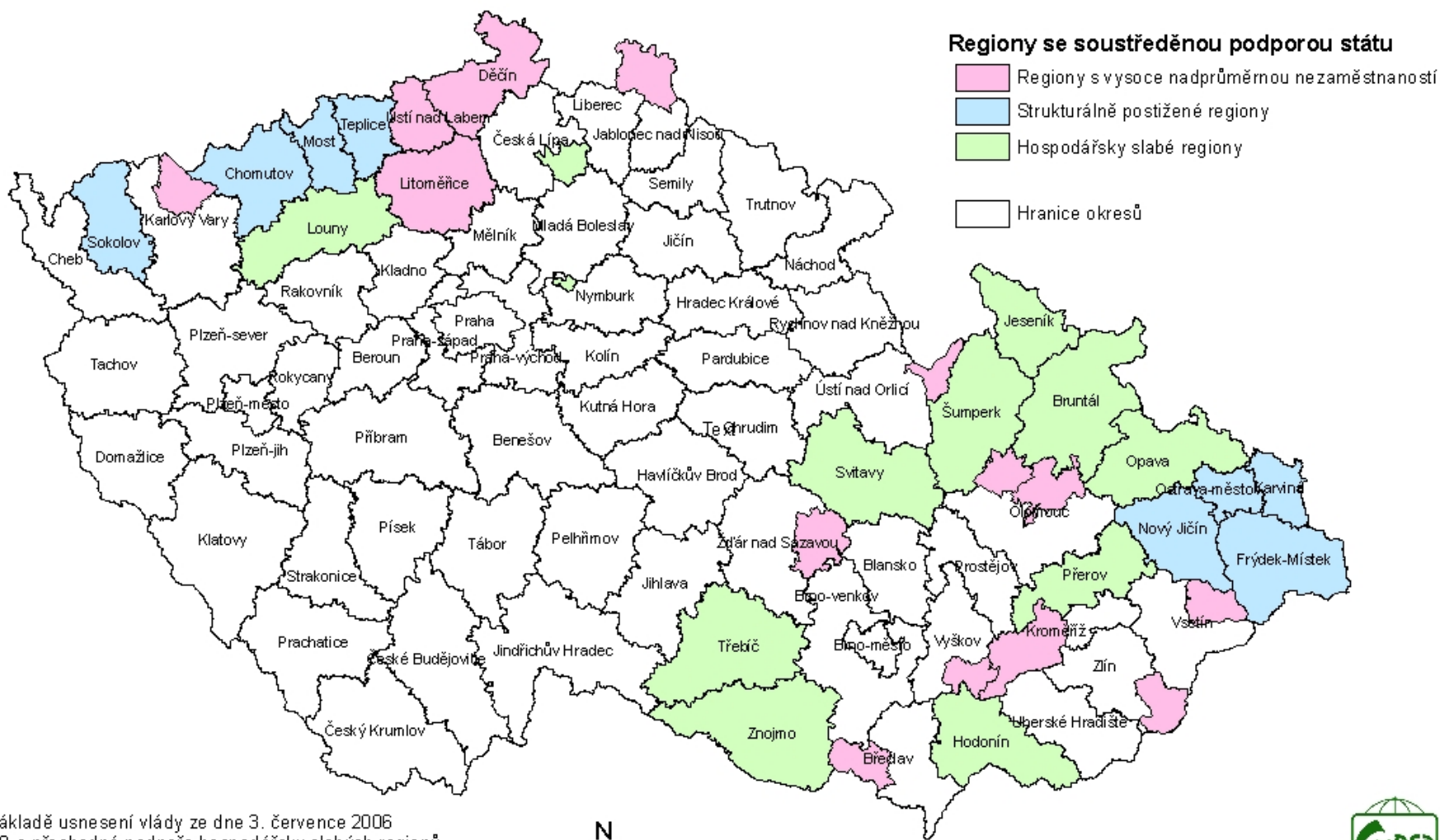
- Sociálně znevýhodněné oblasti

- (dlouhodobá nezaměstnanost, výskyt sociálně vyloučených lokalit a lokalit ohrožených sociálním vyloučením. Potenciální sociálním napětí a s vyšší výskyt sociálně-patologických jevů (drogy, lichva, gamblerství).

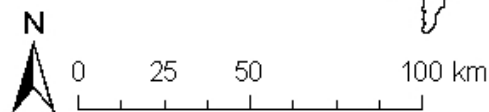
- Současné a bývalé vojenské újezdy

- (bývalé: Ralsko, Dobrá Voda a Mladá, současné: Březina, Brdy, Boletice, Libavá, Hradiště)

VYMEZENÍ REGIONŮ SE SOUSTŘEDĚNOU PODPOROU STÁTU (z r.2006)

Na základě usnesení vlády ze dne 3. července 2006 č. 829 o přechodné podpoře hospodářsky slabých regionů do roku 2008, které nebyly zařazeny mezi regiony se soustředěnou podporou státu na léta 2007 až 2013, je přechodná podpora poskytována regionům vymezeným územím okresů Český Krumlov, Tachov, Rakovník a Vyškov.

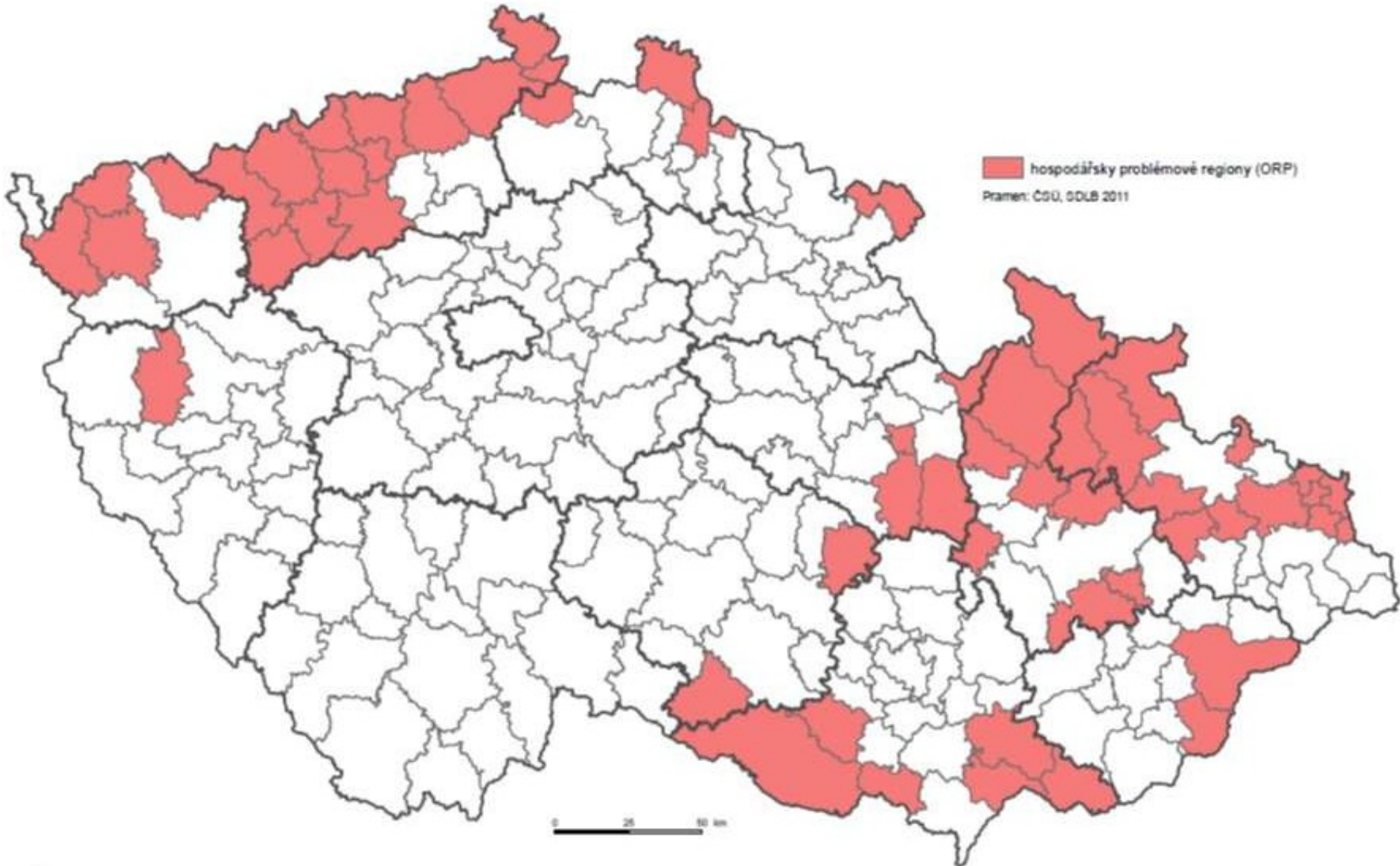

VYMEZENÍ REGIONŮ SE SOUSTŘEDĚNOU PODPOROU STÁTU (r. 2010)

Pro MMR vyrobilo CRR ČR
 Zdroj geografických dat: © CÚZK
 © CRR ČR, prosinec 2009
 www.crr.cz

HOSPODÁŘSKY PROBLÉMOVÉ REGIONY (ORP, r. 2014)

Regionální rozvoj v ČR (4)

- R. 2000:
 - Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
 - Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách
- Regionální rozvoj se zaměřuje na řadu témat:
 - Rozvoj podnikání
 - Rozvoj lidských zdrojů
 - Výzkum a technologický rozvoj
 - Cestovní ruch
 - Zlepšování regionální infrastruktury
 - Rozvoj občanské vybavenosti
 - Rozvoj služeb sociální péče
 - Rozvoj opatření k ochraně ŽP

Strategické dokumenty

- **Strategie rozvoje** je koncepční dokument, který formuluje pro delší časový horizont přístup k podpoře rozvoje územního celku (kraje, mikroregionu, obce). Stanovuje strategické cíle rozvoje a jeho funkčních částí, hlavní cesty k jejich dosažení a poskytuje potřebná východiska a základní rámec pro vypracování Programu rozvoje.
- **Program rozvoje** obce/kraje je základním střednědobým koncepčním dokumentem. Slouží k podpoře rozvoje území a současně i jako nástroj řízení této podpory. Jedním z průřezových úkolů programu rozvoje je zformulovat a rozfázovat rozvojové aktivity tak, aby co nejúčinněji přispívaly k vyváženému a udržitelnému rozvoji území
 - Po formální stránce se program člení na tři základní části, a to část **analytickou**, **návrhovou** a **implementační** (realizační).

Strategie regionálního rozvoje ČR

- Aktuálně platná: **Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007–2013**, ale schválená **Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2014–2020**
 - základní dokument politiky regionálního rozvoje podle § 5 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje
 - Prvním koncepčním materiálem na úseku regionální politiky byla Strategie regionálního rozvoje ČR přijatá vládou v roce 2000
 - Cílem aktualizace SRR ČR je implikace nových nařízení EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti do strategie, priorit a opatření české regionální politiky
 - Dokument určuje orientaci politiky regionálního rozvoje ČR na dané období
 - <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf> (*projít si!*)

1 ÚVOD

1.1 Význam a kontext strategie

1.2 Rozvojový rámec

2 ANALYTICKÁ ČÁST

2.1 Česká republika v evropském kontextu

2.2 Zhodnocení vývojových tendencí faktorů regionálního rozvoje

2.2.1 Faktory regionální konkurenceschopnosti

2.2.2 Územní soudržnost

2.2.3 Enviromentální udržitelnost

2.2.4 Regionální disparity v environmentální udržitelnosti

2.2.5 Veřejná správa

2.2.6 Vyhodnocení systému podpory regionálního rozvoje a plnění cílů SRR 2007- 2013

2.2.7 Struktura podpory podle operačních programů realizovaných v období 2007 - 2013

2.2.8 Hodnocení příspěvků národních programů za roky 2007 - 2011

2.2.9 Hodnocení příspěvků krajských programů

2.2.10 Regionální dopady programové podpory za léta 1999 -2011

2.2.11 Plnění cílů Strategie regionálního rozvoje ČR a závěry

2.3 Typologie regionů

2.3.1 Vymezení státem podporovaných regionů

2.4 Analytické závěry

2.4.1 Hlavní faktory regionálního rozvoje

2.4.2 Analytické závěry z hlediska priorit regionální politiky

2.5 SWOT analýza

3 NÁVRHOVÁ ČÁST

3.1 Dlouhodobá vize regionálního rozvoje ČR

3.2 Cíle a priority regionální politiky ČR na období 2014–2020

3.2.1 Východiska regionální politiky ČR na období 2014–2020

3.2.2 Cíle regionální politiky ČR na období 2014–2020

3.2.3 Typologie regionů pro účely programové podpory 81

3.2.4 Prioritní oblasti a priority regionální politiky ČR na období 2014–2020

3.3 Specifikace priorit regionální politiky ČR na období 2014–2020

3.4 Vazby priorit

3.4.1 Vazby na regionální politiku EU

3.4.2 Vazby na sektorové politiky ČR

4 IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

4.1 Implementační systém podpory regionálního rozvoje

4.1.1 Vzájemné vazby a souvislosti regionální politiky a politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti

4.1.2 Návrh programů financovaných z fondů Společného strategického rámce

4.1.3 Územní dimenze

4.1.4 Návrh národních programů

4.1.5 Zaměření podpory ve státem podporovaných regionech

4.2 Institucionální zabezpečení

4.3 Struktura realizace SRR

4.4 Nástroje a mechanismy podpory realizace SRR

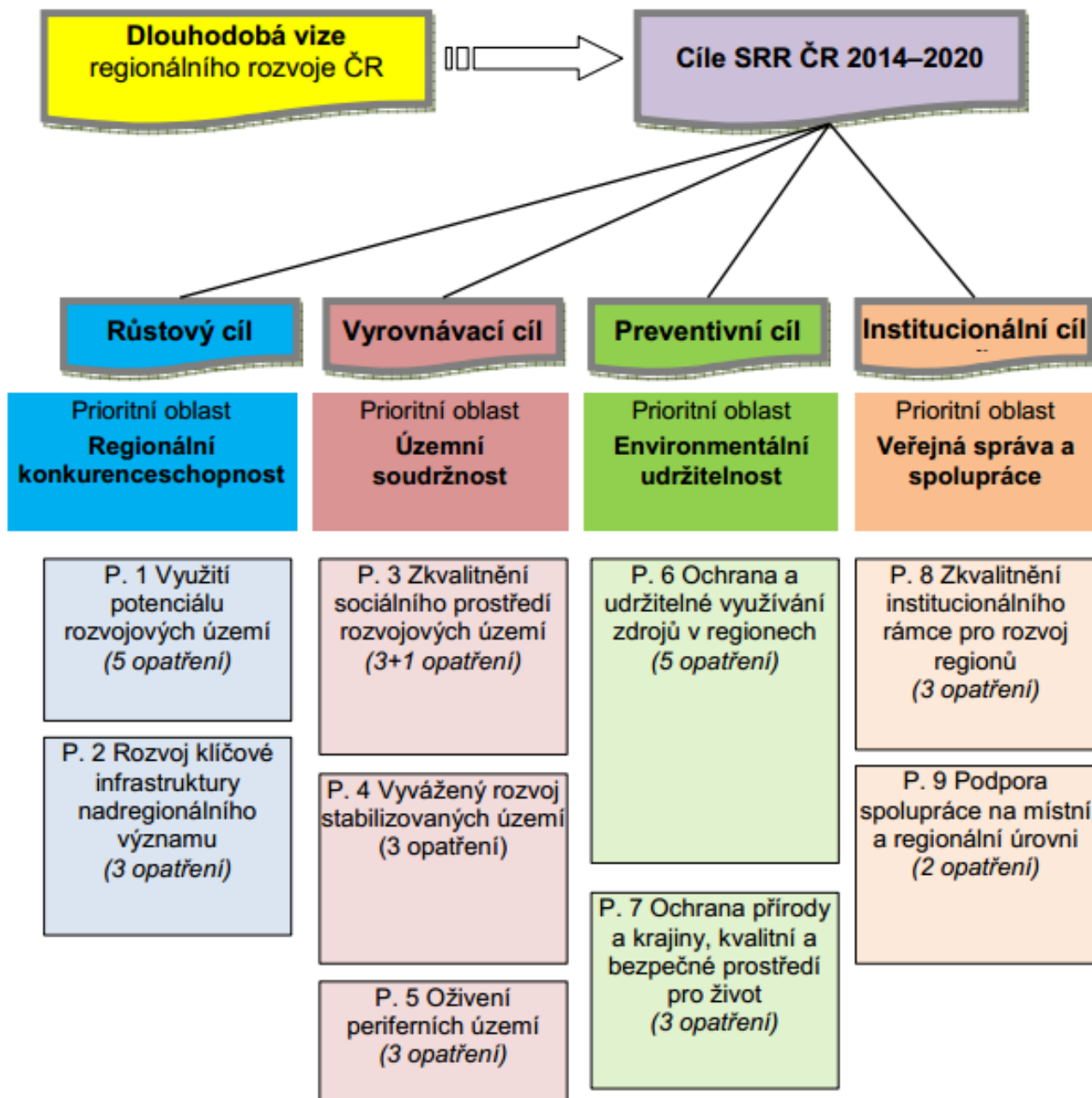
4.5 Systém monitoringu a vyhodnocování plnění SRR

4.5.1 Systém monitoringu a řízení SRR

4.5.2 Indikátory

4.6 Úkoly k zabezpečení realizace SRR

STRUKTURA STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2014–2020

Česká republika a Evropská unie

Politika hosp. a soc. soudržnosti

- Uplatňována politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti (HSÚS) – snížení rozdílů v rozvoji jednotlivých regionů a nerovností v blahobytu občanů
- Snaha EU přispět k rozvoji zaostávajících regionů, k restrukturalizaci průmyslových oblastí, k ekonomické diverzifikaci venkovských oblastí, kde je zemědělství na ústupu, či k revitalizaci městských čtvrtí
- Hlavním cílem je vytváření pracovních míst
- Jedná se o posílení hospodářské, sociální i územní „soudržnosti“ EU

Předvstupní nástroje EU (1)

- Určeny pro kandidátské země s cílem napomáhat kandidátským zemím při řešení konkrétních úkolů při zavádění *acquis communautaire*
- Činnost těchto nástrojů omezena vstupem do EU (1. 4. 2004), poté pouze doběh
- **Phare** - spoluufinancování projektů narovnávajících rozdíly v oblastech technické vybavenosti příhraničních obcí, propagace českých exportérů v zahraničí či studijní pobyty učitelů v zahraničí (několik typů, např. INTERREG)

Předvstupní nástroje EU (2)

- **ISPA** – financování velkých projektů v oblasti ŽP a dopravy
- **SAPARD** – pomoc při řešení úkolů vztahujícím se ke SZP, strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských sektorech a na venkově
- **Twinningový projekt** – asistence institucím ČR během přípravných prací

2004–2006: Cíle, fondy

- Cíl 1 – podpora rozvoje zaostávajících regionů
- Cíl 2 – Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací
- Cíl 3 – Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělání

- **Evropský fond regionálního rozvoje** (ERDF, podpora cílů 1, 2)
- **Evropský sociální fond** (ESF, cíl 3)
- **Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství** (EAGGF, podpora rozvoje venkova v souladu s cílem 1, od r. 2007 změna na EAFRD)
- Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)

- **Fond soudržnosti** – cílem pomáhat nejméně rozvinutým členským státům (v oblasti ŽP a transevropských dopravních sítí)

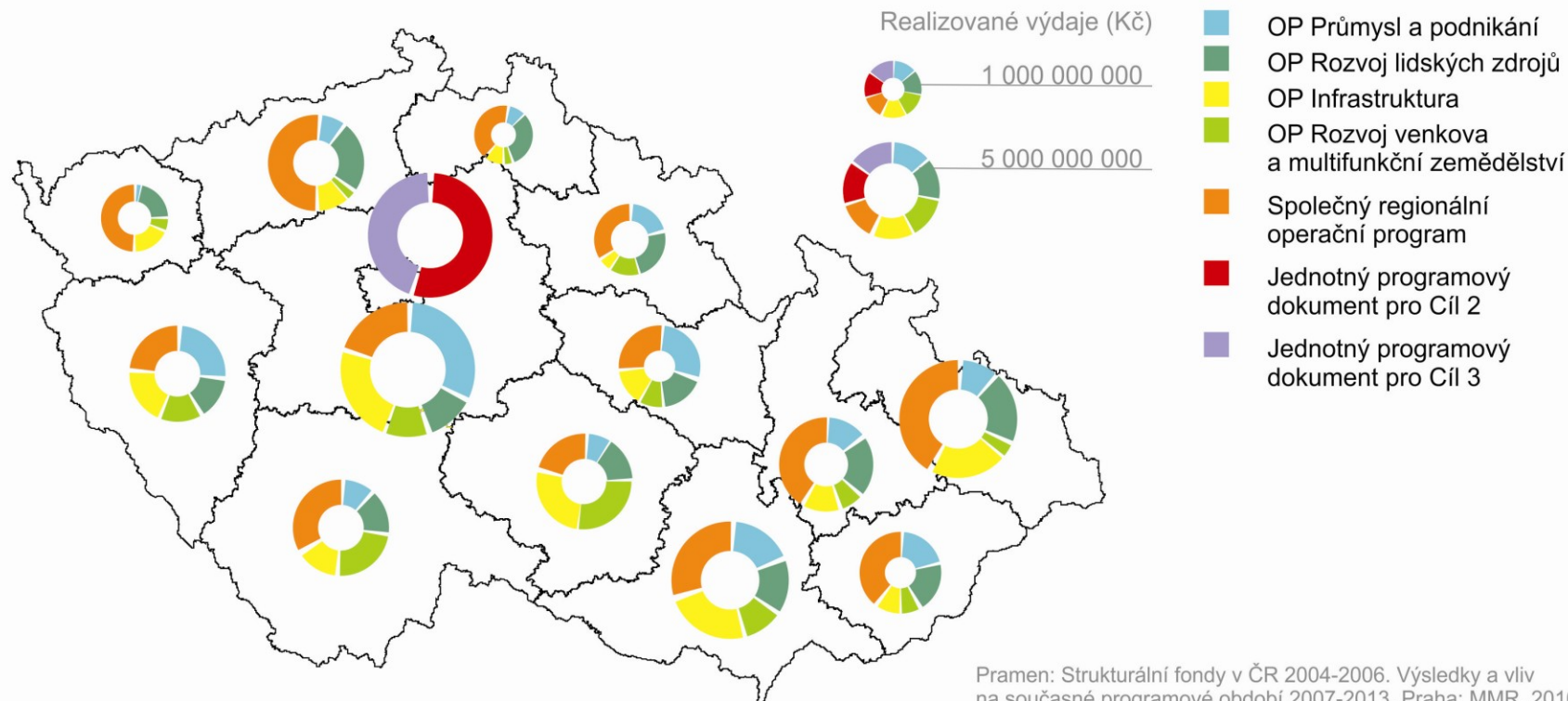
Iniciativy společenství

- Řešení problémů týkající se většiny členských států
- **INTERREG III** – přeshraniční, meziregionální a národní spolupráce
- **URBAN II** – uskutečňování inovačních strategií ve městech a městských čtvrtích
- **LEADER+** - podpora projektů na rozvoj venkova
- **EQUAL** – boj proti diskriminaci na trhu práce

Operační programy

- **Regionální** (pro NUTS 2, s výjimkou Prahy)
 - SROP
- **Sektorové:**
 - OP Infrastruktura
 - OP rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
 - OP rozvoj lidských zdrojů
 - OP průmysl a podnikání

ČERPÁNÍ ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ V KRAJÍCH ČR V OBDOBÍ 2004-2006

Pramen: Strukturální fondy v ČR 2004-2006. Výsledky a vliv na současné programové období 2007-2013. Praha: MMR, 2010.

Čerpání finančních prostředků v jednotlivých krajích ČR bylo značně rozdílné. Kraje čerpaly od 3 % (Liberecký kraj) až po 14 % prostředků (Středočeský kraj). V absolutním objemu tak kraje čerpaly finanční prostředky v rozmezí 1,6 miliardy korun až 8,1 miliardy korun. Za celé programové období bylo v ČR v průměru vyčerpáno přibližně 5 800 Kč na jednoho obyvatele. Tento objem se v jednotlivých krajích pohyboval mezi **více než 8 000 Kč na jednoho obyvatele (kraj Vysočina)** po 3 700 Kč na obyvatele (Liberecký kraj). Nejvyšší podíl na čerpání finančních prostředků měl ve většině krajů Společný regionální operační program. **V kraji Vysočina však bylo nejvíce prostředků vyčerpáno na Operační program Infrastruktura.** Kraje Vysočina a Jihočeský čerpaly nadprůměrně z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Programy 2007–2013 (1)

- Nová architektura politiky soudržnosti
- Cíl 1 – **Konvergence** – podpora růstu a tvorby pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech
- Cíl 2 – **Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** – podpora ekonomických změn v průmyslových, městských a venkovských oblastech
- Cíl 3 – **Evropská územní spolupráce** – podpora harmonického a vyváženého rozvoje na území EU

- **Horizontální priority:**
 - Udržitelný rozvoj
 - Rovné příležitosti
 - Vyvážený rozvoj regionů
 - Podpora rozvoje informační společnosti

Programy 2007–2013 (1)

- Na základ cílů a priorit definovaných v **Národním rozvojovém plánu ČR pro období 2007–2013** a **Národního strategického referenčního rámce – 24 OP** – pro nově koncipované 3 Cíle Politiky HSS EU

Pro Cíl „Konvergence“

• Tematické OP (8):

- OP Podnikání a inovace (OP PI)
- OP Životní prostředí (OP ŽP)
- OP Doprava (OP D)
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK)
- OP Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpl)
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)
- Integrovaný operační program (IOP)

Regionální operační programy (7):

- ROP NUTS II Jihovýchod
- ROP NUTS II Jihozápad
- ROP NUTS II Moravskoslezsko
- ROP NUTS II Severovýchod
- ROP NUTS II Severozápad
- ROP NUTS II Střední Čechy
- ROP NUTS II Střední Morava

Programy 2007–2013 (2)

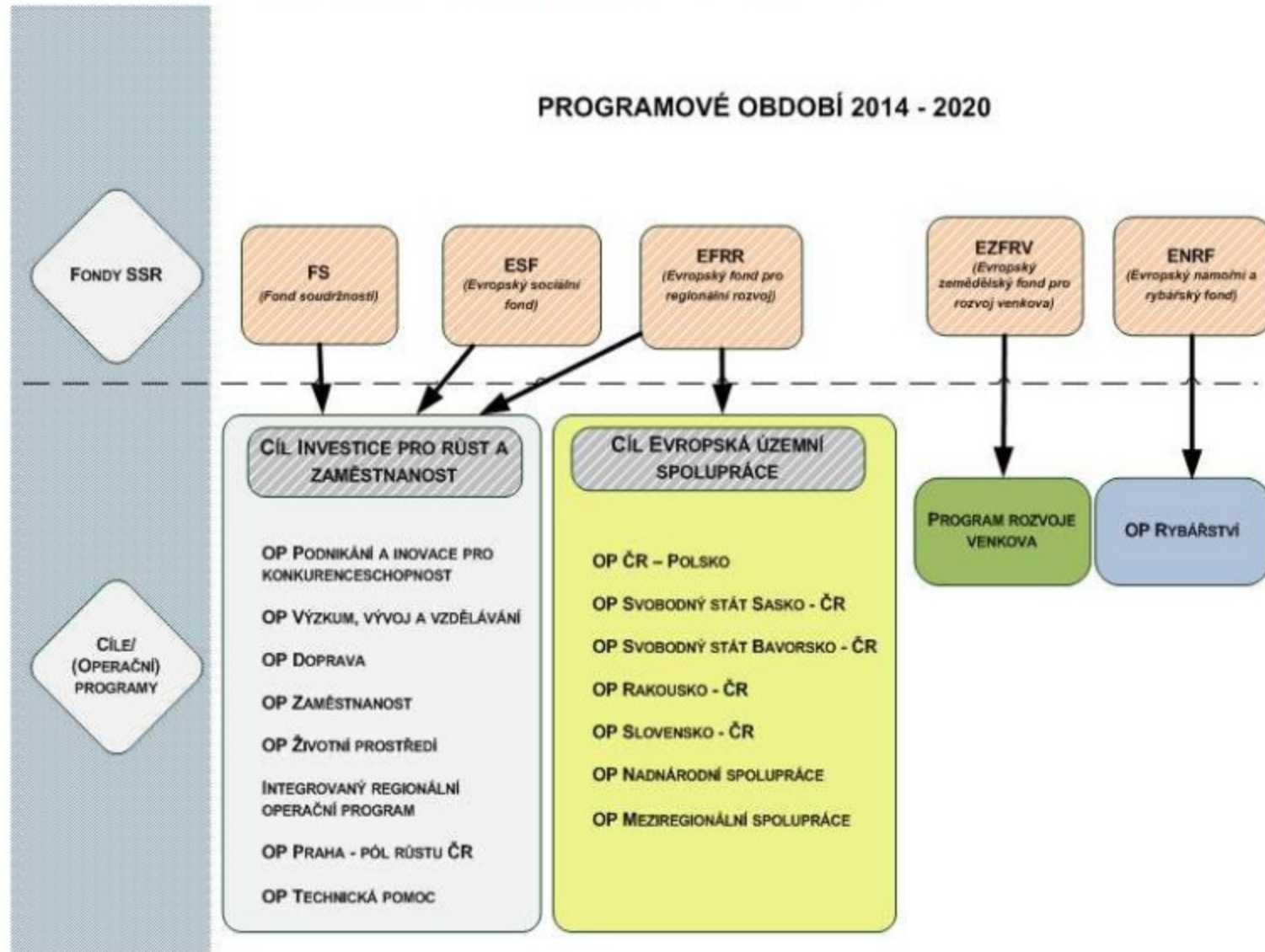
- Pro Cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“
 - OP Praha Konkurenceschopnost
 - OP Praha Adaptabilita
- Pro cíl „Evropská územní spolupráce“
 - INTERACT II
 - ESPON 2013
 - OP Mezuregionální spolupráce
 - OP Nadnárodní spolupráce
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko
 - OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko

Principy EU

- **Princip partnerství** – vertikální (Evropská komise – národní, regionální a místní orgány; horizontálně – úroveň státu nebo regionu)
- **Princip programování** – realizace pomoci na základě víceletých a víceoborových programů
- **Princip monitorování a vyhodnocování** – průběžné sledování a vyhodnocování využívání prostředků
- **Princip koncentrace** – soustředění prostředků na prioritní oblasti, do regionů s nejzávažnějšími problémy (avšak na předem definované cíle)
- **Princip adicionality** – posilování prostředků příjemce pomoci

2014–2020

Graf č. 3: Schéma navržených programů pro období 2014 - 2020

2014–2020

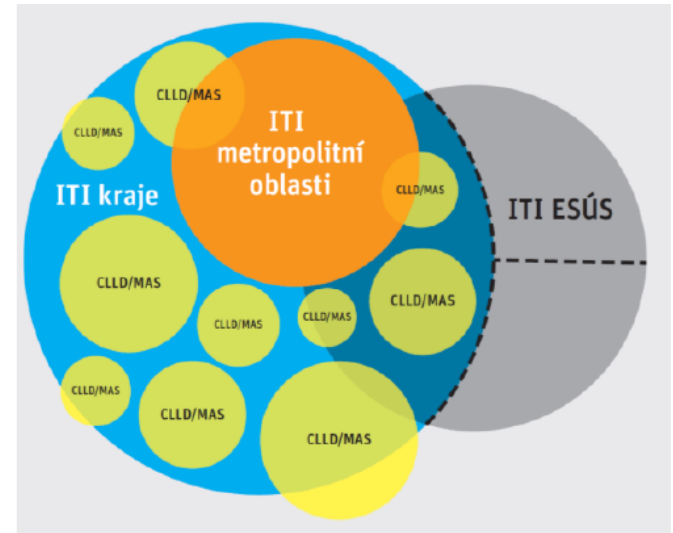
1. ÚZEMNÍ PŘÍSTUP

- Rozvojová území
 - Metropolitní oblasti
 - Regionální sídelní aglomerace
 - Regionální centra a jejich zázemí
- Stabilizovaná území
- Periferní území

2. INTEGROVANÝ PŘÍSTUP

- Integrované územní investice (ITI) – pro metropolitní oblasti
- Integrované plány rozvoje území (IPRÚ) – pro ostatní rozvojová území, hosp. problémové regiony
- Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) – pro periferní území a vybraná stabilizovaná území (+ sociálně znevýhodněné oblasti)
- Společný akční plán (JAP) – pro rozvojová území /vybrané lokality

3. TEMATICKÝ PŘÍSTUP

*ESÚS - Evropská seskupení pro územní spolupráci

Pramen: Sventek, D.: Integrovaný rozvoj území v České republice s využitím evropských fondů 2014–2020 (září 2013).

ITI

- Metropolitní oblasti zpracovávajících ITI v ČR

- Pražská-středočeská
- Brněnská
- Ostravská
- Plzeňská
- Hradecko-pardubická
- Ústecko-chomutovská
- Olomoucká

- Nosná témata

- Doprava
- Trh práce
- Oblast sociálních služeb
- Vzdělávání
- Propojení výzkumných kapacit
- Inovace a podnikání
- Životní prostředí

- Především větší, investičně náročné projekty

<i>Typ nástroje</i>	<i>Typ území navržený pro jejich implementaci</i>	<i>Typ možného programu</i>
ITI	Metropolitní oblasti (300 tis. obyv.)	IROP, OPD, OPŽP, OPPIK, , OPVVV, OPZ, OP Praha
IPRÚ	Ostatní rozvojová území (krajská centra + statutární město Mladá Boleslav se svým zázemím)	IROP, OPD, OPŽP, OPPIK, , OPVVV, OPZ
CLLD	Venkovská území s přesahem do městských regionů dle platné definice územní působnosti MAS. Dle kvalit. vymezení PRV. Důraz na periferní území s přesahem do území stabilizovaných a částečně i do rozvojových...	PRV, IROP, OPZ, + OPVVV, OPŽP, OPPIK